

Warszawa 14.01.2014

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Własności Intelektualnej i Mediów
Ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Szanowni Państwo,

W związku z ogłoszonymi w dniu 20.12.2013 konsultacjami społecznymi w sprawie przeglądu i reformy europejskiego prawa autorskiego, zgłaszamy odpowiedź na dwa zapytania z kwestionariusza.

5. Czy rozwiązaniem problemu terytorialnego charakteru prawa autorskiego mogłoby być wprowadzenie jednolitego prawa autorskiego obowiązującego w całej UE, które zastąpiłoby dotychczasowe prawa krajowe?

11. Czy prawo UE powinno przewidywać inne przypadki wynagrodzenia przysługującego twórcom i artystom wykonawcom z tytułu określonej eksploatacji, niezależne od przeniesienia przez nich praw? Jeśli tak, to w przypadku jakich form eksploatacji?

Gdyby kiedykolwiek miało powstać prawo autorskie na poziomie unijnym, naszym zdaniem musiałoby to być prawo typu kontynentalnego, szeroko pojmujące podmiot i przedmiot prawa autorskiego oraz zapewniające niezrzekalne wynagrodzenie za każde wykorzystanie dzieła audiowizualnego: emisje, reemisje, reprodukcję, najem, wyświetlenia czy odtwarzania, także w Internecie czy VOD. Byłoby to jakby poszerzenie art. 70 polskiej u.o.p.a.i.p.p. Prawo unijne powinno też stwierdzać jasno, że tłumacze audiowizualni mają wszelkie uprawnienia takie jak autorzy utworu oryginalnego.

Wprowadzenie prawa typu brytyjski copyright byłoby, naszym zdaniem, wysoce niekorzystne. Już obecnie upowszechnia się w całej Europie wymuszanie na autorach zbycia wszelkich praw tam, gdzie prawo na to pozwala, zaś autorzy czy nawet związki zawodowe są zbyt słabymi partnerami w sporach z producentami.

Od lat zgłaszamy zbliżone postulaty wraz z innymi stowarzyszeniami tłumaczy audiowizualnych, m.in. zrzeszonymi w stowarzyszeniu AVTE (Audiovisual Translators Europe). Badania, zlecane przez Komisję Europejską, m.in. firmie Media Consulting Group, wykazały, że sytuacja wszelkich autorów, w tym tłumaczy audiowizualnych, jest lepsza w krajach, gdzie obowiązuje prawo autorskie typu kontynentalnego i szeroka tantiemizacja. Rynek tłumaczeń audiowizualnych to w każdym kraju znacząca gałąź lokalnej produkcji audiowizualnej, mająca duży wpływ na zachowanie małych języków (dubbing/lektor), naukę języków obcych i naukę czytania (napisy). Z tych względów ustawodawcy wielu krajów już dawno zadbali o interesy tej grupy twórców- np. we Francji, Szwajcarii, Włoszech. Prawa tłumaczy audiowizualnych są najczęściej wywodzone na podstawie praw tłumaczy wszelkiego rodzaju wg Konwencji Berneńskiej i miejscowych ustaw o prawie autorskim.

Tak więc gdy tantiemizowany jest scenarzysta czy autor dialogów oryginalnych, automatycznie tantiemizowany jest i tłumacz (przykładem są tu kraje frankofońskie). W Polsce ustawodawca rozumował podobnie, a MKiDN w swym uzasadnieniu do zmiany art. 70 u.o.p.a.i.p.p oraz w późniejszej opinii stwierdzało jasno, że tłumacze są współtwórcami utworu audiowizualnego i podlegają pod art. 70 ustawy. Mimo to prawa tłumaczy nadal bywają podważane, co jest bardzo groźne w sytuacji niskich stawek wyjściowych, ustalonych na rynku, gdzie wszyscy gracze zakładają że tłumacz zostanie wynagrodzony tantiemami. Z tego powodu bezustannie przypominamy o naszym istnieniu i wnioskujemy o stosowne zapisy w ewentualnych dyrektywach dotyczących praw autorskich.

Poniżej przedstawiamy przykłady rozwiązań z kilku krajów:

Litewska ustawa o prawie autorskim:

art 15.1 Autor ma wyłączne prawo zezwolenia lub zakazania następujących działań:

- (...)

5. Publiczna dystrybucja oryginalnych kopii dzieła poprzez sprzedaż, wypożyczanie, pożyczanie czy jakiegokolwiek inne przeniesienie własności lub posiadania, a także eksport i import.

6. Nadawanie, retransmisja, a także jakiegokolwiek inne sposoby rozpowszechniania, także poprzez sieci komputerowe

15.3 Autor ma prawo do wynagrodzenia za każdy rodzaj eksploatacji dzieła związany z ekonomicznymi prawami autorskimi wymienionymi w paragrafie 1.

Ustawa włoska:

art 46 bis.3 Za każde wykorzystanie dzieła kinematograficznego (...), tłumaczonego z języka innego niż włoski, autorzy dzieł pochodnych powstałych z tłumaczenia lub adaptacji dialogów na język włoski także będą mieli prawo do wynagrodzenia.

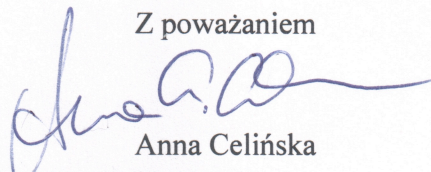
Ustawa węgierska:

art 16.4 Poza wyjątkami wymienionymi w niniejszej ustawie, autorowi należy się wynagrodzenie za zezwolenie na wykorzystanie jego dzieła, zaś wysokość tantiem – jeśli nie ustalono inaczej – będzie zależna od przychodów z tytułu wykorzystywania dzieła.

Ustawa estońska:

art 14.6 Autor, który przeniósł autorskie prawa majątkowe na producenta dzieła audiowizualnego (...), zachowuje prawo do stosownego wynagrodzenia przez nadawcę telewizyjnego, komercyjną firmę wypożyczającą albo inną osobę korzystającą z dzieła audiowizualnego. Umowa zrzeczenia się prawa do tego wynagrodzenia jest nieważna.

Z poważaniem

Anna Celińska

Prezes Stowarzyszenia Tłumaczy Audiowizualnych

**stowarzyszenie tłumaczy
audiowizualnych**

02-798 Warszawa, ul. Jaworowa 49/2
Regon 141175977 NIP 9512238181
www.staw.org.pl e-mail: zarzad@staw.org.pl